

Het archeologisch vooronderzoek aan de Beemdstraat te Tongeren

Michiel Steenhoudt
Tongeren, 2015

Colofon

Stad Tongeren

Projectleiding: Michiel Steenhoudt

Auteur: Michiel Steenhoudt

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de stad Tongeren mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/10.540/2

Foto's en tekeningen: Stad Tongeren (tenzij anders vermeld)

Het archeologisch vooronderzoek aan de Beemdstraat te Tongeren

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding en situering	p. 3
Hoofdstuk 2 Werkmethode en interpretatie	p. 7
2.1 Beschrijving van de profielen	p. 9
Hoofdstuk 3 Besluit en advies	P. 13
Administratieve gegevens	p. 17
Bijlagen	p. 19
Bijlage 1 Fotoinventaris	p. 20
Bijlage 2 Vondsteninventaris	p. 21
Bijlage 3 Profieltekeningen	p. 22
Bijlage 4 Overzichtsplan	p. 23

Hoofdstuk 1 Inleiding en situering

Naar aanleiding van een verkaveling van de stad Tongeren werd door het agentschap Onroerend Erfgoed, een vooronderzoek in de vorm van proefsleuven opgelegd. Het onderzochte terrein wordt begrensd door de Beemdstraat in het noorden, de spoorlijn in het westen en de Jekervallei in het zuiden. De uitvoering van dit vooronderzoek werd uitgevoerd door de stadsarcheoloog. Het extra gevraagde personeel en het nodige materiaal werd ingehuurd bij Studiebureau Archeologie bvba. Het onderzoek werd uitgevoerd op 8 juni 2015.

Op de CAI (fig. 1) staan in de onmiddellijke omgeving verschillende vindplaatsen geregistreerd. Ten noorden van het projectgebied, op ongeveer 600m, zijn verschillende grafvondsten geregistreerd die tot het noordoostelijke Romeinse grafveld behoren. Op 400m naar het westen ligt de 2de eeuwse Romeinse stadomwalling. En net ten zuiden van het projectgebied is de ankerplaats 'Jekervallei tussen Tongeren en Mal' gelegen.

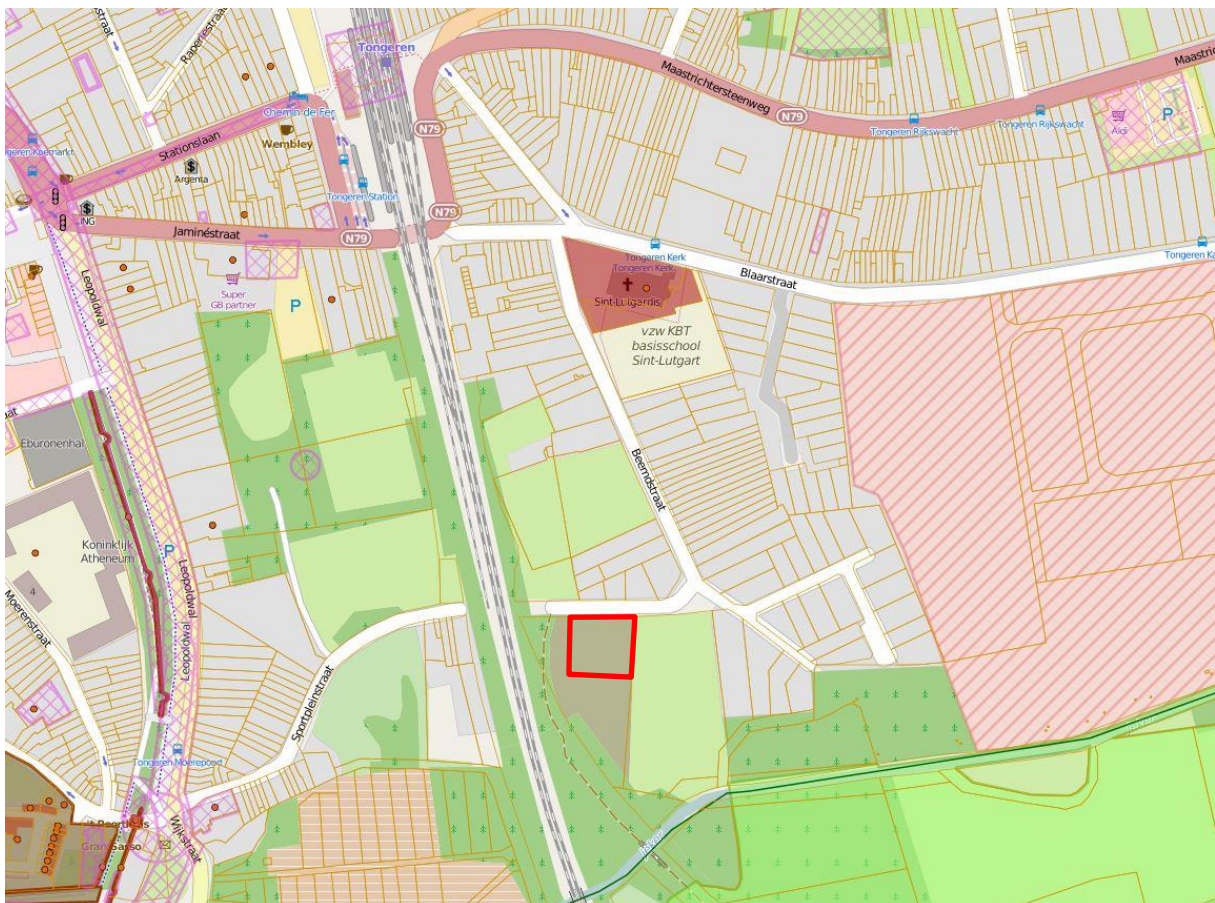

Fig. 1: CAI kaart met aanduiding van het projectgebied.
(<https://geo.onroenderfgoed.be>)

Zowel op de Ferrariskaart (fig. 2) als op de kaart van Vandermaelen (fig. 3) werden binnen het projectgebied geen structuren waargenomen.

Fig. 2: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

<http://www.geopunt.be/>

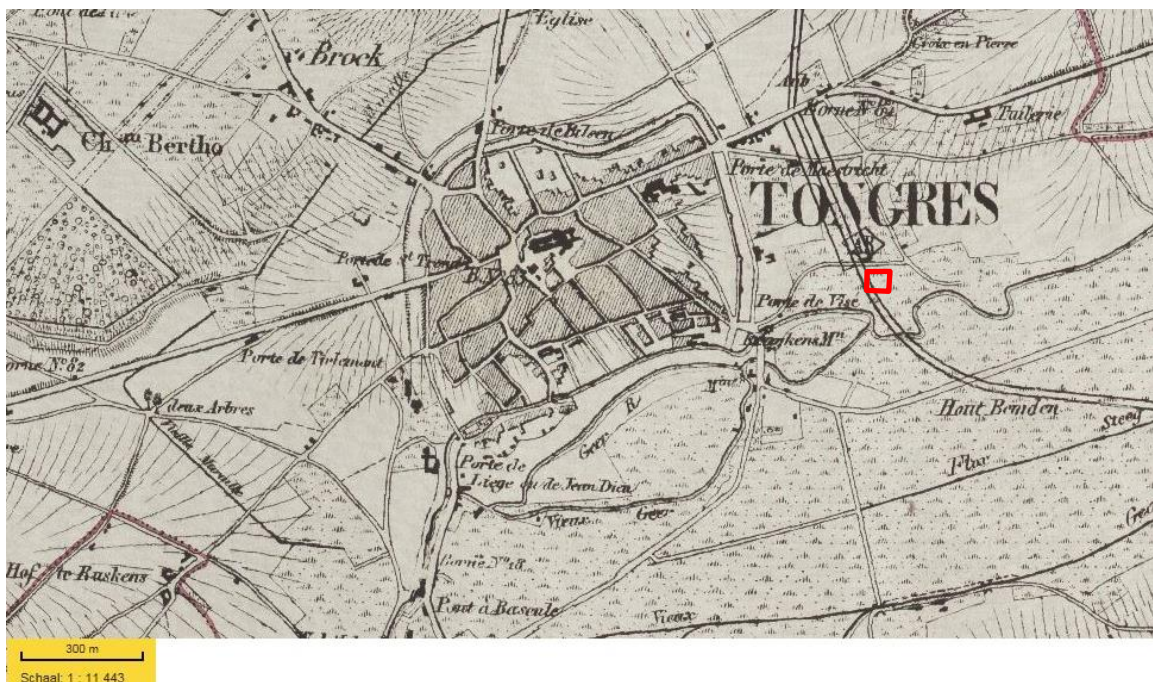

Fig. 3: Kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied.

<http://www.geopunt.be/>

Het onderzochte terrein is ongeveer 2100 m² groot. Op de bodemkaart (fig. 4) is het projectgebied gekarteerd als (OB) bebouwde zone. Het perceel hiernaast is gekarteerd als (ADp) een matig droge tot matig natte leembodem zonder profiel.

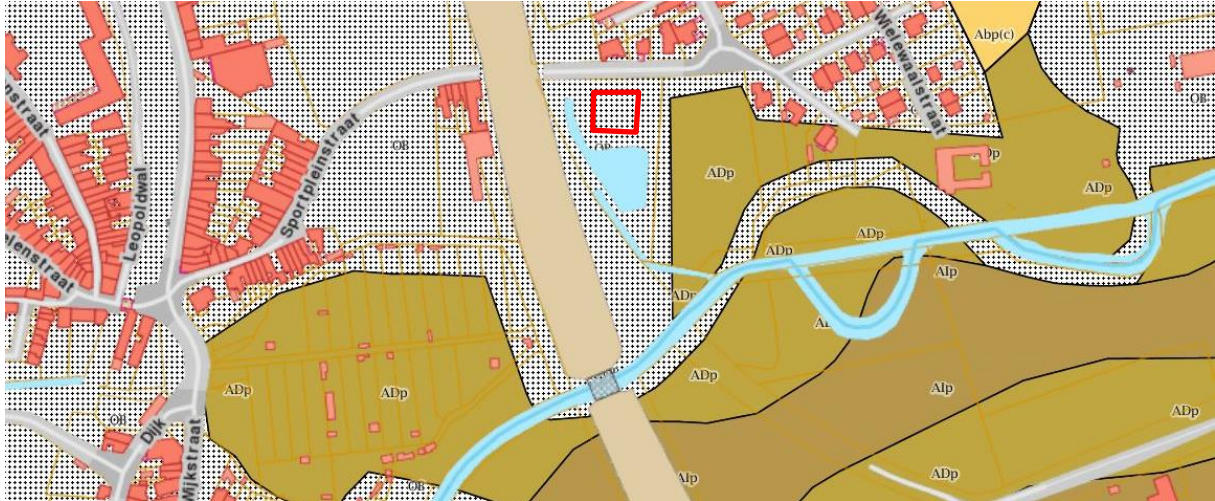

Fig. 4: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.
(<https://dov.vlaanderen.be>)

Hoofdstuk 2 Werkmethode en interpretatie

In de bijzondere voorwaarden werd opgelegd dat er 4 sleuven van 4 m breed, dwars op de weg, aangelegd moesten worden. De sleuven werden machinaal aangelegd met een graafmachine op rupsbanden en met een platte graafbak. In elke sleuf/proefput werd een profiel aangelegd, opgeschoond en gefotografeerd om de bodemopbouw van het terrein in kaart te kunnen brengen.

In sleuf 1 (fig. 5) werd vastgesteld dat het terrein tot 2 m diep verstoord was. Daarom werd besloten deze sleuf maar 2 m breed aan te leggen. In laag H3 van profiel 1, op een diepte tussen 1,2 m en 1,6m, werden enkele fragmenten industrieel wit aardewerk aangetroffen en een fragment steengoed. Deze laag werd over de volledige sleuf waargenomen.

Fig. 5: Overzicht van sleuf 1 met het aardewerk uit laag H3.

De 2de sleuf (fig. 6) werd op een afstand van ongeveer 25 m van de 1ste sleuf aangelegd. Ook hier werd eenzelfde graad van verstoring geregistreerd. Het meest zuidelijke deel van deze sleuf kon niet tot op de natuurlijke bodem aangelegd worden gezien een nog aanwezige verharding (blauwe pijl) en een grote betonnen funderingsbalk (rode pijl) die de graafmachine niet heeft kunnen verwijderen.

Fig. 6: Overzicht van sleuf 2.

Gezien de graad van versterking in de twee eerste sleuven werd, in overleg met de consulente van Onroerend Erfgoed, Ingrid Vanderhoydonck, besloten om nog 1 extra proefput (fig. 7) tussen de 2 sleuven aan te leggen om er zeker van te zijn dat de versterking ook tussen de twee sleuven doorliep.

Fig.7: Overzicht van sleuf/proefput 3.

2.1 Beschrijving van de profielen

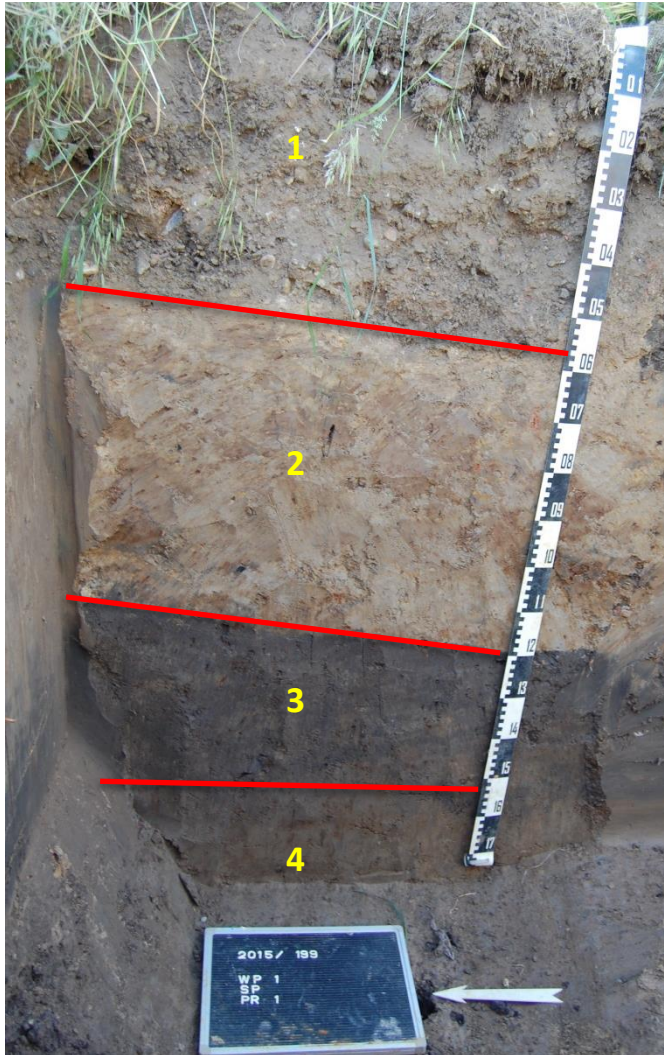

Fig. 8: Profiel 1 in sleuf 1:

H1: Verstoring, resten van bestrating. Lichtgrijs van kleur met veel kiezel.

H2: Verstoring (opvulling?) geelbeige leem met houtskoolspikkels.

H3: Verstoring, donkergrijs tot zwart kleiig leempakket met stukken bouwpuin, recent aardewerk, sintels.

H4: C-horizont, grijsbruin kleiig leempakket.

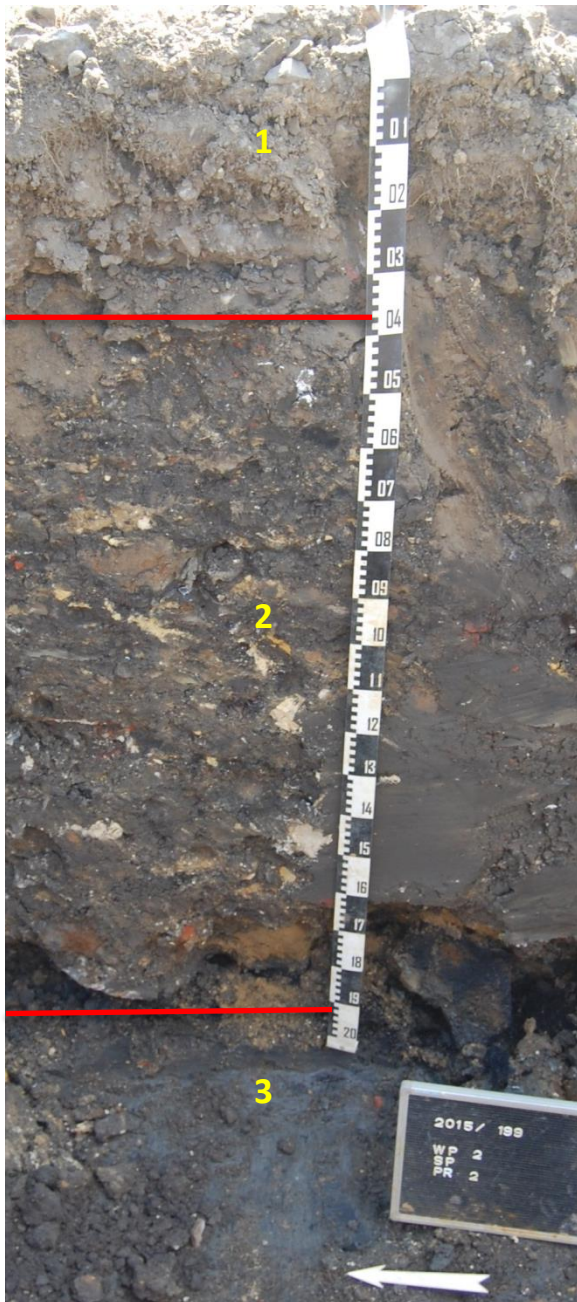

Fig. 9: Profiel 2 in sleuf 2:

H1: verstoring, resten van bestrating. Lichtgrijs van kleur met veel kiezel

H2: Verstoring, Gevlekt donkergrijs-geel-bruin-wit. Veel bouwpuin

H3: C-horizont, Groengrijs kleig leempakket.

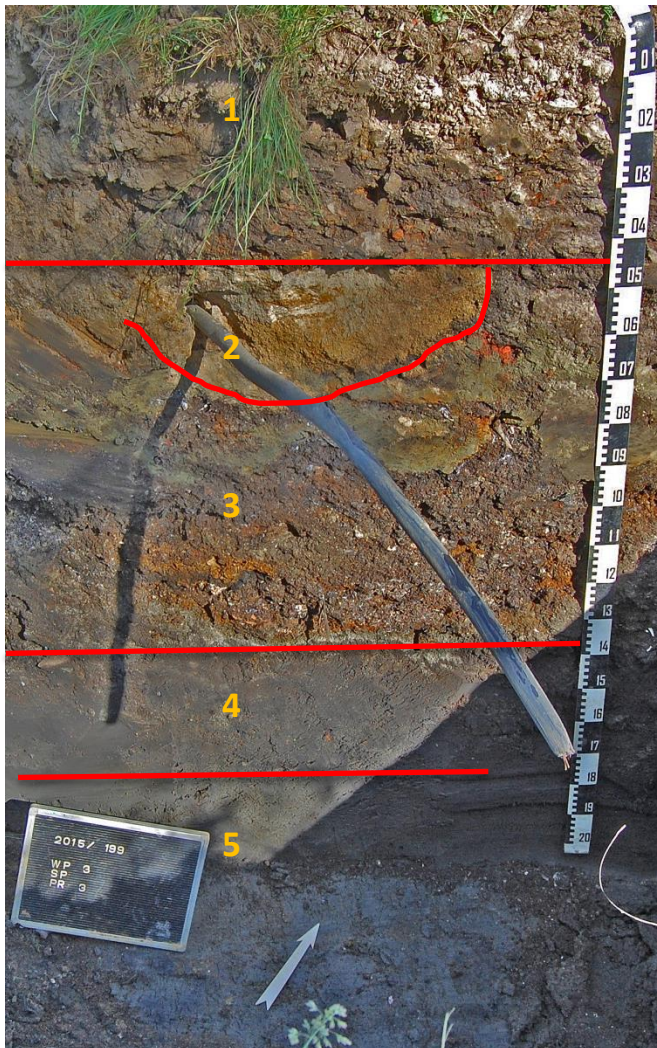

Fig. 10: Profiel 3 in sleuf 3:

H1: verstoring, lichtgrijs, resten van bestrating, veel kiezel

H2: Sleuf voor elektriciteitskabel, geel zand

H3: Verstoring, gevlekt donkergrijs-geel-wit-bruin, veel bouwpuin.

H4: Verstoring, donkergrijs tot zwart, baksteen, sintels.

H5: C-horizont, grijsgroene kleur kleiig leempakket.

Hoofdstuk 3 Besluit en advies

Conform art. 4 § 2 van het *Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium* van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003) en 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten. Hierbij werd vastgesteld dat het terrein in het verleden gemiddeld tot 2 m diepte afgegraven werd en later terug werd opgevuld. Gezien er met de omliggende percelen geen duidelijke topografische verschillen merkbaar zijn kan ook besloten worden dat het perceel niet werd opgehoogd, maar wel degelijk eerst werd afgegraven. Er bevonden zich geen relevante archeologische sporen in het projectgebied die verder archeologisch onderzoek verantwoorden.

Onderzoeksvragen:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
Laag H1 is in alle profielen geregistreerd als dezelfde lichtgrijze laag die geïnterpreteerd wordt als resten van een bestrating.
In profiel 1 en profiel 3 kan hieronder een verstoring herkend worden.
 In profiel 1 bestaat de verstoring uit een leemlaag (H2) met hieronder een donkergrijs tot zwart pakket (H3). In deze onderste laag (H3) werden fragmenten industrieel wit en steengoed gevonden.
 In profiel 3 bestaat de verstoring uit 1 pakket (H3) dat hetzelfde is als laag H2 uit profiel 2. Onder deze laag is er nog een donkergrijze tot zwarte laag (H4) te herkennen voor de natuurlijke bodem (H5) bereikt werd. Laag H4 uit dit profiel komt overeen met Laag H3 uit profiel 1.

In profiel 2 reikt de verstoring (H2) tot op de natuurlijke bodem en is de donkergrijze tot zwarte laag niet aanwezig.
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
Het lijkt er op dat de bodem grondig werd afgegraven en later terug werd aangevuld. Het lijkt er niet op dat het om een ophoging gaat vermits de topografie van het terrein overeen komt met de omliggende percelen.
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
De bodem is volledig verstoord
- Is er sprake van één of meerdere begraven bodems?
N.v.t.

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving?
Er werden geen sporen meer waargenomen
- Zijn de sporen antropogeen of natuurlijk?
N.v.t.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
N.v.t.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
N.v.t.
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
N.v.t.
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
Wat is de omvang?
Komen er oversnijdingen voor?
Wat is het, geschatte, aantal individuen?
N.v.t.
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?
N.v.t.
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
N.v.t.

Het officieel vrijgeven van het terrein gebeurt door het agentschap Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (BS 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006)
- en het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 23 juni 2006

van toepassing, meer bepaald de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Administratieve gegevens

Site	Tongeren – Beemdstraat
Locatie	Provincie: Limburg; Gemeente: Tongeren; Straat: Beemdstraat
Lambert 72- coördinaten	Vast punt 9010: X: 228084,63; Y: 163921,85; Z: 88,54 Vast punt 9020: X: 228124,07; Y: 163924,30; Z: 88,66 Vast punt 9030: X: 228076,85; Y: 163884,44; Z: 88,23 Vast punt 9040: X: 228112,91; Y: 163881,18; Z: 88,01
Oppervlakte projectgebied	0.21 ha
Kadastergegevens	Afdeling: 8; Sectie:B; perceelsnummer: 238T
Opdrachtgever	Stad Tongeren
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Tongeren - Beemdstraat

Aard van de bedreiging	Verkaveling
Archeologische verwachting	Het terrein ligt mogelijk binnen de zone van het noordoostelijke Romeinse grafveld
Onderzoeksvragen	<ul style="list-style-type: none"> - Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding? - Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - In hoeverre is de bodemopbouw intact? - Is er sprake van één of meerdere begraven bodems? - Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving? - Zijn de sporen antropogeen of natuurlijk? - Hoe is de bewegingstoestand van de

	<p>sporen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja; Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? Wat is de omvang? Komen er oversnijdingen voor? Wat is het, geschatte, aantal individuen? - Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen? - Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
--	--

Bijlagen

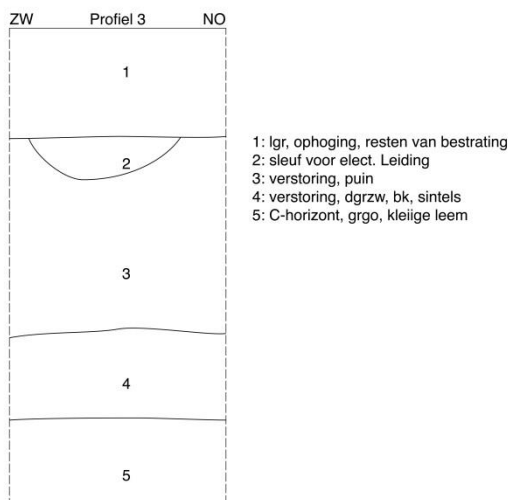
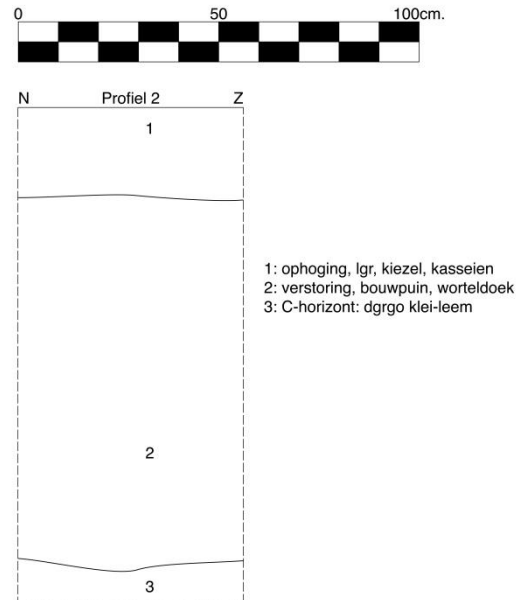
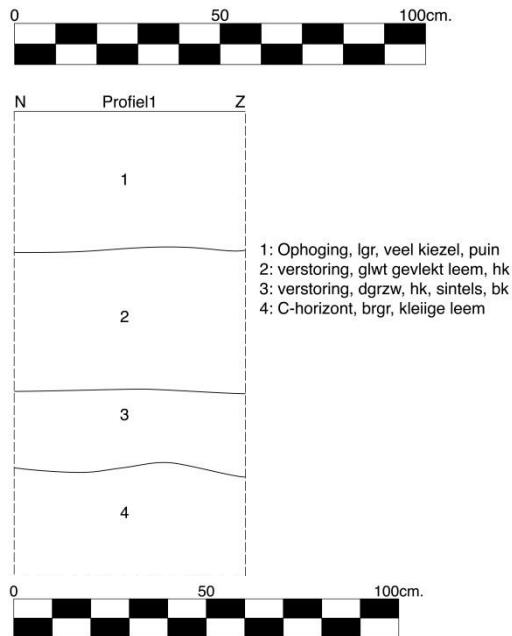
Bijlage 1 Fotoinventaris

Fotonummer	Soort	Sleuf	Spoor/profielnummer
TO-15-BE-01	Profiel	1	1
TO-15-BE-02	Profiel	1	1
TO-15-BE-03	Overzicht	1	
TO-15-BE-04	Overzicht	1	
TO-15-BE-05	Overzicht	1	
TO-15-BE-06	Overzicht	2	
TO-15-BE-07	Overzicht	2	
TO-15-BE-08	Overzicht	2	
TO-15-BE-09	Profiel	2	2
TO-15-BE-10	Profiel	2	2
TO-15-BE-11	Overzicht	3	
TO-15-BE-12	Overzicht	3	
TO-15-BE-13	Profiel	3	3
TO-15-BE-14	Profiel	3	3
TO-15-BE-15	Profiel	3	3

Bijlage 2 vondsteninventaris

vondstnummer	Spoornummer	Sleuf	Beschrijving
TO-15-BE-001	H3	1	Industrieel wit met groene florale motieven
TO-15-BE-002	H3	1	Industrieel wit
TO-15-BE-003	H3	1	Industrieel wit met blauwe motieven
TO-15-BE-004	H3	1	Steengoed

Bijlage 3 Profieltekeningen

Bijlage 4 Overzichtsplan

